

PROGRAM PROFILAKTYKI SZKOLNEJ
W
ZESPOLE SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH NR 1
w KROTOSZYNIE

„Naszym celem, jako nauczycieli jest coś więcej niż tylko przekazywanie faktów i informacji.

Jeśli chcemy, by nasi uczniowie wyrosli na wrażliwych ludzi, musimy traktować ich godnie. Jeśli cenimy godność naszych dzieci, musimy znaleźć metody, które afirmują ich godność. Jeśli chcemy wychować młodych ludzi, którzy szanują samych siebie i innych, to musimy zacząć ich szanować. A nie dokonamy tego, nie okazując szacunku dla ich uczuć”.

SPIS TREŚCI

1. Bajka dla nauczycieli.....	4
2. Wstęp.....	5
3. Program profilaktyki w świetle przepisów.....	6
4. Struktura oddziaływań profilaktycznych.....	7
5. Strategie oddziaływań profilaktycznych.....	10
6. Zasady oddziaływań profilaktycznych.....	11
7. Zdiagnozowane czynniki ryzyka (przyczyny).....	13
8. Czynniki chroniące.....	16
9. Cele profilaktyki szkolnej.....	17
10.Zadania profilaktyki szkolnej.....	18
11.Zasoby szkoły.....	19
12.Główne problemy.....	23
13.Ewaluacja programu profilaktyki.....	28
14.Literatura.....	30

e) program profilaktyki

BAJKA DLA NAUCZYCIELI

Pewnego razu zwierzęta postanowiły zrobić coś dla rozwiązania problemów współczesnego świata. Podjęły decyzję o pilnej potrzebie założenia Nowej Szkoły. Powołano Komitet Szkolny złożony z niedźwiedzia, sarny i bobra. Dyrektorem mianowano jeża. W programie szkolnym umieszczono następujące przedmioty: bieganie, wspinanie się, latanie i pływanie.

W celu lepszej organizacji nauczania postanowiono, że wszystkie zwierzęta będą uczyły się wszystkich przedmiotów w ten sam sposób. Ułatwi to pracę nauczycielom i pozwoli na sprawne opisanie programów nauczania.

Kaczka osiągnęła najlepsze wyniki w pływaniu, okazała się nawet lepsza od nauczyciela. Niestety z latania otrzymała tylko 3+, a z bieganiem zupełnie nie dawała sobie rady. Z tego powodu została skierowana na dodatkowe zajęcia wyrównawcze. Podczas gdy inni trenowali pływanie, kaczka uczyła się biegać. Po pewnym czasie jej powykrzywiane nóżki były tak zmęczone, że osiągała tylko przeciętne wyniki w pływaniu.

Wiewiórka otrzymała szóstkę ze wspinania się, ale bardzo frustrowały ją lekcje latania, ponieważ nauczyciel wymagał startu z czubka drzewa. Długie ćwiczenia spowodowały znaczne obniżenie ocen ze wspinania się i biegania.

Orzeł był uczniem problemowym, często strofowanym. Na lekcjach wspinania potrafił znaleźć się na szczycie drzewa szybciej niż inni uczniowie, lecz chciał zrobić to na własny sposób.

Królik rozpoczął zajęcia z biegania jako najlepszy w klasie, ale dodatkowe lekcje pływania były powodem jego załamania nerwowego. Został skierowany do szkoły specjalnej na obserwację psychologiczną. Niestety, Niestety tej szkole jedynym przedmiotem było pływanie.

Na koniec roku szkolnego nienormalny łosoś okazał się najlepszy w pływaniu, a także w bieganiu, wspinaniu i lataniu (choć nie wiedział, co i dlaczego robi). W nagrodę poproszono go o wygłoszenie mowy na zakończenie roku szkolnego. Łosoś przepadł w nurtach rzeki bez wieści. Nauczyciele nie mogli zrozumieć dlaczego.

Pies prioryowy trzymał się z daleka od szkoły, ponieważ Komitet Szkolny nie zaakceptował kopania jako przedmiotu. Zaprzyjaźnił się z borsukiem i został jego pomocnikiem. Później dogadał się z dzikimi świniami i założyli szkołę prywatną, która wkrótce okazała się sukcesem, gdyż wszyscy mogli doskonalić w niej swoje specyficzne zdolności i współpracować w trudnych zadaniach poszukiwania pożywienia.

Szkoła, która pragnęła zająć się rozwiązywaniem problemów współczesnego świata, została zamknięta. Zwierzęta odzyskały wolność.

(bajka duńska)

I. WSTEP

Tworzeniu szkolnego programu profilaktyki towarzyszyło przekonanie, że:

- Profilaktyka jest ochroną człowieka przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Obejmuje eliminację lub redukcję czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących. Zatem celem profilaktyki w szkole jest ochrona wychowanka przed zagrożeniami rozwoju.
- Szkoła jest miejscem realizacji profilaktyki pierwszorzędowej, skierowanej do grupy niskiego ryzyka.
- Profilaktyka pierwszorzędowa polega na promowaniu zdrowego stylu życia i zapobieganiu zagrożeniom, w szczególności na rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z wymogami życia. Jej celem jest opóźnienie inicjacji lub zachęcanie do abstynencji.
- Program profilaktyki szkolnej to ogół działań chroniących młodzież przed zakłóceniami w rozwoju i interwencyjnych w sytuacji pojawiających się zagrożeń.
- Program profilaktyki szkolnej obejmuje działania podejmowane w trakcie realizacji programu wychowawczego szkoły, gdy realizowane są ogólne zadania wychowawcze, a także działania specyficzne dla profilaktyki.
- Gotowy program profilaktyki będzie mniej skuteczny bez usytuowania go wśród uzupełniających go działań, tj. norm szkolonych, regulaminów, czy zwyczajów.
- Zespół ds. profilaktyki koordynuje realizację zadań programu, wspiera nauczycieli i wychowawców w ich działaniach.
- Adresatami Programu profilaktyki szkolnej są uczniowie, ich rodzice oraz nauczyciele.

II. PROGRAM PROFILAKTYKI SZKOLNEJ W ŚWIETLE PRZEPISÓW

Ustawy i rozporządzenia dające podstawę prawną dla działań profilaktycznych:

- Ustawa o systemie oświaty (zapis postulujący wprowadzanie programów profilaktycznych),
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 24. 04. 1997r.,
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31.01.2002r. dot. Ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół,
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19.08.1994r.
- Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu z dnia 09.11.1995r.
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26.10.1982r.
- Rozporządzenie MENiS z 2002r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.

Przy konstruowaniu Programu profilaktyki zapoznano się także z następującymi programami profilaktycznymi:

- „Drugi elementarz, czyli program siedmiu kroków” – PARPA
- „Jak żyć z ludźmi” – CMPPP
- „Dziękuję – nie” – ADIC
- „Zanim spróbujesz” – PTP
- „Spójrz inaczej” – SPS
- „Tak, czy nie” – PROM
- „Debata” – NOE
- „Noe” – NOE
- „Odłot” – IPiN
- „Przygotowanie do profilaktyki domowej” – PARPA
- „Nie pal przy mnie, proszę” – IMiD

III. STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Rada Pedagogiczna

- ➔ Określa zadania w zakresie profilaktyki,
Określa zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych,
Zatwierdza Szkolny program profilaktyki,
Dokonuje analizy działalności profilaktycznej,
Wspiera Zespół ds. profilaktyki w jego działaniach,
Zatwierdza działalność Zespołu ds. profilaktyki.

Nauczyciele

- ➔ Współpracują z wychowawcami klas w realizacji zadań profilaktycznych,
Wykonują zalecenia zawarte w orzeczeniach i opiniach wydanych przez PPP,
Doskonalą kwalifikacje i zdobywają nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych,
Wspierają wychowawców w ich działaniach wychowawczych oraz przekazują informacje o ewentualnych sytuacjach problemowych.

Wychowawcy klas

- ➔ Integrują zespół klasowy,
Dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie,
Wyposażają uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
Realizują zadania w zakresie profilaktyki we współpracy z rodzicami uczniów,
Współpracują z Zespołem ds. profilaktyki, informują o ewentualnych trudnościach powstałych w trakcie wdrażania programu profilaktyki,
Przygotowują sprawozdanie z wykonywanych działań w zakresie profilaktyki na koniec każdego roku szkolnego,
Współpracują z pedagogiem szkolnym w celu pomocy uczniom w pokonywaniu trudności,
Współpracują z rodzicami uczniów, uczniów celu wczesnego wykrywania ewentualnych zagrożeń i problemów ucznia.

Wicedyrektor ds. wychowawczych

- ⇒ Monitoruje pracę wychowawców klas i pedagoga w zakresie profilaktyki,
  - Współpracuje z podmiotami szkoły oraz instytucjami wspomagającymi działania z zakresu profilaktyki,
  - Inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w Programie szkolnej profilaktyki,
  - Dbą o dostępność szkoleń i warsztatów doskonalących, dla członków Zespołu ds. profilaktyki oraz motywuje do zdobywania dodatkowych kwalifikacji.

Pedagog szkolny

- ⇒ Rozpoznaje indywidualne potrzeby uczniów oraz analizuje przyczyny niepowodzeń szkolnych,
  - Określa formy i sposoby udzielania uczniom pomocy psychologiczno – pedagogicznej, odpowiednio do rozpoznanych potrzeb,
  - Organizuje i prowadzi różne formy pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
  - Podejmuje działania profilaktyczno – wychowawcze wynikające z Programu Profilaktyki szkolnej w stosunku do uczniów, uczniów udziałem rodziców i nauczycieli,
  - Wspiera działania opiekuńczo – wychowawcze nauczycieli, wynikające z Programu profilaktyki szkolnej,
  - Wspiera członków Zespołu ds. profilaktyki w ich rozwoju zawodowym i organizuje szkolenia z zakresu profilaktyki,
  - Diagnostuje oczekiwania uczniów i rodziców w zakresie profilaktyki,
  - Diagnostuje problemy szkolne, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w Programie profilaktyki,
  - Koordynuje działalność Zespołu ds. profilaktyki,
  - Koordynuje działania ewaluacyjne Programu profilaktyki,
  - Kieruje uczniów z poważniejszymi problemami do specjalistycznych placówek, z którymi współpracuje,
  - Monitoruje wdrażanie Programu profilaktyki w życie szkoły.

Rada rodziców

Opiniuje Program profilaktyki szkolnej,
Analizuje i diagnozuje opinie rodziców na temat profilaktyki,
Współpracuje z Radą Pedagogiczną, wicedyrektorem
ds. wychowawczych, Samorządem Uczniowskim,
Współpracuje z Zespołem ds. profilaktyki,
Opiniuje skuteczność działań podejmowanych w ramach realizacji
Programu profilaktyki,
Pomaga uczniom w szczególnej sytuacji problemowej, w zakresie
materialnym.

Rodzice

Przedstawiają Radzie Rodziców opinie na temat profilaktyki,
Korzystają z pomocy i wsparcia ze strony pedagoga i szkolnej służby
zdrowia w zakresie profilaktyki,
Wnioskują do odpowiednich organów i instytucji w sprawach
kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, zajęć rewalidacyjno –
wyrównawczych,
Współpracują na bieżąco z wychowawcami klas i nauczycielami,
Informują na bieżąco wychowawców o problemach ucznia w szkole.

Organ prowadzący – Starostwo Powiatowe

Decyduje o zatrudnianiu i wymiarze czasu pracy pedagoga,
psychologa.
Współuczestniczy w wyposażaniu szkoły w pomoce dydaktyczne,
środki niezbędne do realizacji Programu profilaktyki.

IV. STRATEGIE ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Program profilaktyki obejmuje trzy podstawowe strategie oddziaływań:

1. **Informacyjna:** (dostarczanie informacji na temat skutków):

- dostosowanie do możliwości percepcyjnych odbiorców oraz już posiadanego zasobu wiedzy,
- informacja powinna być rzetelna,
- informacja powinna być podawana rzeczowo, aby nie wzbudzać ciekawości lub niedowierzania,
- informacja nie powinna być zbyt szczegółowa, aby nie stanowiła instrukcji zachowań ryzykownych.

2. **Edukacyjna:** (wyposażenie umiejętności podstawowe umiejętności społeczne):

- umiejętność radzenia sobie z presją mediów i rówieśników (rozumienie mechanizmów nacisku społecznego),
- umiejętność rozwiązywania konfliktów,
- umiejętność dobrego komunikowania się z innymi,
- umiejętność tworzenia sojuszy (poszukiwania i udzielania wsparcia i pomocy)

2. **Alternatyw:** (pokazanie alternatywy dla zachowań ryzykownych):

- organizowanie zajęć pozalekcyjnych atrakcyjnych dla uczestników,
- pokazywanie dróg pożytecznego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego,
- angażowanie uczestników w pozytywną działalność prospołeczną.

Opisane wyżej strategie odnoszą się do profilaktyki pierwszorzędowej, jaką prowadzi szkoła. Oprócz nich istnieją także takie strategie jak: **interwencyjna** (profilaktyka drugorzędowa) oraz strategia **zmniejszania szkód** (profilaktyka trzeciorzędowa).

V. ZASADY ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Bezpieczeństwo uczestników

- Respektowanie podmiotowości uczestników,
- Ochrona prywatności i zapewnienie dyskrecji,
- Uwzględnianie systemu wartości i stopnia wrażliwości uczestników,
- Poszanowanie ich godności i indywidualności,
- Uwzględnienie wieku i poziomu rozwoju uczestników,
- Niestosowanie technik, które naruszają mechanizmy obronne osobowości (terapeutycznych, psychomanipulacyjnych),
- Realizatorzy działań profilaktycznych powinni posiadać przygotowanie pedagogiczne.

Adekwatność oddziaływań

- Działania profilaktyczne powinny być maksymalnie dostosowane do potrzeb i problemów odbiorców oraz mieć wyraźnie określonego adresata.

Skuteczność

- Działania powinny być zgodne z aktualnym stanem wiedzy, której dotyczą,
- Działania powinny wykorzystywać wiedzę dotyczącą sprawdzonych strategii, form i metod oddziaływania,
- Działania powinny uwzględniać wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej,
- Działania profilaktyczne przeznaczone dla młodzieży powinny zawierać zajęcia dla rodziców realizowane równoległe z zajęciami dla młodzieży.

Za szczególnie skuteczne uważa się takie strategie, jak:

- korekta przekonań normatywnych dotyczących rozpowszechniania i akceptacji dla zachowań problemowych,
- motywowanie do podejmowania konstruktywnych osobistych postanowień przez uczniów,
- wskazywanie na dysfunkcyjność zachowań wobec wartości cenionych przez uczestników,
- przekazywanie rzetelnej i adekwatnej wiedzy o konsekwencjach zachowań problemowych, których dotyczy program,

- stwarzanie możliwości do osiągnięcia satysfakcji z własnej konstruktywnej aktywności i zdobywania dobrych doświadczeń osobistych w relacjach z innymi ludźmi,
- ćwiczenie najważniejszych umiejętności życiowych (psychologicznych i społecznych).

Skuteczność a także bezpieczeństwo uczestników zależą od stosowania się do następujących standardów:

- informacje powinny być rzetelne,
- >informacje powinny być dostosowane do poziomu rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego adresata, do jego możliwości percepcyjnych,
- informacje powinny uwzględniać poziom już posiadanej wiedzy (zbyt wczesne wkraczanie z informacjami na temat zagrożeń może podsuwać pomysły na niepożądane zachowania),
- informacje powinny być rzeczowe (odwoływanie się do emocji, np. straszenie może powodować obronne odrzucenie zagrażających informacji lub też pobudzać ciekawość),
- informacje dotyczące zagrożeń nie powinny być zbyt szczegółowe (aby nie stanowiły instruktażu nieprawidłowych zachowań).

Głębokość i czas trwania

- we współczesnej profilaktyce proponuje się model głębszego oddziaływania oparty o koncepcję czynników ryzyka i czynników chroniących,
- najbardziej skuteczne są działania zintegrowane z programem szkolnym (dydaktycznym i wychowawczym),
- czas trwania oddziaływań i ich intensywność zależą od przeprowadzonej wcześniej diagnozy zagrożeń,
- program powinien zawierać zaplecze specjalistyczne (doradztwo i terapia) dla osób wymagających głębszej pomocy.

VII. ZDIAGNOZOWANE CZYNNIKI RYZYKA (przyczyny)

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (cechy, sytuacje, warunki) zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych i związanych z nimi szkód. Są one różnicowane w zależności od rodzaju problemu objętego profilaktyką.

Do zbadanych czynników ryzyka należą:

- środowisko społeczne i normy w nim obowiązujące, proponujące dane wzorce zachowań,
- modelowanie takich zachowań w domu i w szkole,
- grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne,
- słabe wyniki w nauce,
- brak celów życiowych,
- dostęp do środków i substancji psychoaktywnych,
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych.

Zachowania ryzykowne, to działania zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych konsekwencji psychologicznych, społecznych i zdrowotnych.

Wulgaryzmy, brak kultury osobistej (przyczyny):

- obyczaj środowiskowy,
- wzorce wyniesione z domu,
- upust emocji,
- chęć zwrócenia na siebie uwagi, zaimponowanie,
- wyraz buntu, zmanifestowanie dorosłości,
- wzorce w mediach,
- zaburzone relacje osobowe nauczyciel – uczeń,
- brak reakcji nauczycieli i innych dorosłych,
- solidaryzowanie się z grupą o takich zachowaniach,
- ubóstwo języka.

Wagary (przyczyny):

- uległość wobec kolegów,
- trudności w nauce,
- surowy nauczyciel, strach przed złą oceną,
- brak zainteresowań u uczniów,
- niemożność sprostania ambicjom rodziców, wymaganiom nauczycieli,
- nuda na lekcjach,
- wyjścia rytualne (21 marca), atrakcje sezonowe,
- brak dyscypliny,

- poczucie bezkarności,
- złośliwość wobec nauczycieli,
- lenistwo,
- chęć zaimponowania innym.

Brak zainteresowania nauką (przyczyny):

- niedostosowanie wymagań do poziomu,
- niejasne kryteria oceniania,
- faworyzowanie niektórych uczniów,
- mało przydatne życiowo informacje w programach szkolnych,
- lenistwo,
- osoba nauczyciela,
- brak systematyczności,
- jednorodny, nudny przekaz na lekcjach,
- wpływ rówieśników w klasie,
- brak zainteresowania ze strony rodziców,
- ucieczka w ciekawsze pomysły,
- nauka dla oceny.

Agresja (przyczyny):

- odpowiedź na prowokację,
- wpływ środków masowego przekazu,
- bezkarność,
- negatywne wzorce,
- chęć zaistnienia w grupie,
- chęć dominowania,
- odreagowanie stresu,
- sposób na załatwianie spraw,
- prowokująca postawa dorosłych,
- nieumiejętność radzenia sobie z życiem,
- moda na agresję – brak kontaktu z rodzicami,
- zły przykład dorosłych,
- deprywacja potrzeb,
- strach przed atakiem.

Palenie papierosów, narkotyki, alkohol (przyczyny):

- ciekawość,
- odnalezienie się w grupie,
- reklama,
- pozowanie na „macho”, filmy,
- wzór w dorosłych,
- sposób odreagowania stresu,
- moda, szpan,
- podkreślanie swojej dorosłości,
- uległość wobec presji grupy,
- przekora, bunt,
- nuda,
- nieumiejętność radzenia sobie z życiem,
- ucieczka od problemów, problemów którymi nie potrafią sobie poradzić.

Wczesna inicjacja seksualna (przyczyny):

- niski poziom wiedzy i uświadomienia,
- ciekawość,
- wpływ grupy rówieśniczej,
- moda na „dorosłość”,
- uległość, nie znajomość zachowań asertywnych,
- sytuacja domowa.

VIII. CZYNNIKI CHRONIĄCE

Czynniki chroniące to wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka. Należą do nich:

- silna więź z rodzicami, opieka dorosłych,
- zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, aktywność, ciekawość poznawcza,
- praktyki religijne,
- zakorzenienie w tradycji społeczności i szacunek dla jej norm,
- konstruktywna grupa rówieśnicza, autorytety.

Do czynników chroniących zalicza się także takie umiejętności życiowe jak: Asertywność, umiejętność rozwiązywania konfliktów, umiejętności z zakresu komunikacji interpersonalnej, poczucie własnej wartości i sprawstwa itp.

IX. CELE PROFILAKTYKI SZKOLNEJ

- eliminowanie czynników ryzyka uczniów wzmocnienie czynników chroniących,
- ochrona uczniów przed zagrożeniami rozwoju,
- reagowanie na pojawiające się zagrożenia,
- budowanie pozytywnej, bezpiecznej i życzliwej atmosfery w szkole,
- wychowanie dorosłego człowieka, pewnego siebie, przekonanego o własnej sile i wolnego od uzależnień, potrafiącego poruszać się po życiu i radzącego sobie z trudnościami,
- kształtowanie prawego charakteru,
- budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro wspólne,
- budowanie postawy życzliwości i miłości do ludzi,
- uznanie i przestrzeganie norm społecznych,
- uświadomienie celów życiowych.

X. ZADANIA PROFILAKTYKI SZKOLNEJ

- Dostarczanie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie racjonalnego wyboru,
- Pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych,
- Rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną,
- Reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych, poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy,
- Pomoc w organizowaniu pierwszego kontaktu ze specjalistą,
- Nawiązanie kontaktu z rodzicami,
- Motywowanie do podjęcia leczenia, terapii,
- Bazowanie na osobistym doświadczeniu uczestników programu,
- Organizowanie zajęć będących atrakcją dla uczniów, zgodnych z ich zainteresowaniami i zdolnościami.

XI. ZASOBY SZKOŁY:

Ludzkie:

Członkowie Zespołu ds. profilaktyki

Imię i nazwisko	Posiadane kwalifikacje
mgr Beata Chmielewska	<ul style="list-style-type: none"> • Studia magisterskie Chemia • Studia Podyplomowe – Przyroda • Studia Podyplomowe – Kryminalistyka • Studia Podyplomowe – fizyka • Jak budować i rozwijać satysfakcjonujące i oparte na współpracy relacje nauczyciela z uczniami – szkolenie. • Co to znaczy być dobrym wychowawcą – szkolenie • Praca wychowawcy klasowego – warsztaty. • Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi – szkolenie • ABC wiedzy z psychologii, pedagogiki i dydaktyki – szkolenie
Mgr Alina Kowal – Lisiak	<ul style="list-style-type: none"> • Studia magisterskie – technologia chemiczna, • Studia Podyplomowe – w zakresie przedsiębiorczości, • Jak budować i rozwijać satysfakcjonujące i oparte na współpracy relacje nauczyciela z uczniami – szkolenie. • Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi - szkolenie

<p>mgr Katarzyna Talarczyk</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Studia magisterskie AWF, specjalność nauczycielska, • Jak budować i rozwijać satysfakcjonujące i oparte na współpracy relacje nauczyciela z uczniami – szkolenie. • Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi – szkolenie
<p>mgr Katarzyna Tomczak – Berger</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Studia magisterskie – AWF – specjalność turystyka i rekreacja • Zajęcia fakultatywne do nauczania wychowania fizycznego w szkolnictwie, • Jak budować i rozwijać satysfakcjonujące i oparte na współpracy relacje nauczyciela z uczniami – szkolenie. • Studia Podyplomowe - Organizacja i zarządzanie gospodarką turystyczną i hotelarstwem • Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi – szkolenie
<p>mgr Ewa Ostój</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy, kierunek filologia polska, specjalność nauczycielska. • ABC wiedzy z psychologii, pedagogiki i dydaktyki – szkolenie • Jak budować i rozwijać satysfakcjonujące i oparte na współpracy relacje nauczyciela z uczniami – szkolenie • Co to znaczy być dobrym wychowawcą – szkolenie. • Praca wychowawcy klasowego – warsztaty.

<p>mgr Joanna Sójka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Studia magisterskie Pedagogika opiekuńczo – wychowawcza, • Studium socjoterapii, • Szkolenie z zakresu mediacji, • Warsztaty zapobiegania agresji i przemocy rówieśniczej • Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi – szkolenie • Trening zastępowania agresji ART wg prof. Goldsteina, • Szkolenie w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
<p>mgr Alicja Kokot</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Studia magisterskie – AWF, • Studia Podyplomowe – psychologiczne wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży z trudnościami, • Szkolenie dla Realizatorów Szkolnych Programów Edukacji Antytytoniowej, • Jak uczyć o zdrowiu – warsztaty.
<p>Grażyna Bochyńska</p>	<p>pielęgniarka szkolna</p>

Lokalowe:

Sala terapeutyczna przy gabinecie pedagoga szkolnego, wyposażona w telewizor, magnetowid i magnetofon, zaadaptowana do zajęć z klasami szkolnymi, w której znajdują się także pufy zamiast ławek, co sprzyja budowaniu nieformalnej atmosfery.

Stołówka, w której odbywać się mogą zebrania kółek zainteresowań bądź imprezy szkolne dla uczniów.

Sale gimnastyczne (duża i mała) do prowadzenia działalności pozalekcyjnej, typu SKS, czy aerobik.

Materiały potrzebne do prowadzenia zajęć z zakresu profilaktyki i wychowania, dostępne dla wszystkich nauczycieli, znajdujące się w gabinecie pedagoga szkolnego, zebrane na specjalnie do tego przygotowanej półce.

Filmy edukacyjne i o tematyce profilaktycznej.

Skrypt dla nauczycieli z zakresu przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i przemocy, napisany przez pedagoga szkolnego, dostępny w bibliotece szkolnej oraz w gabinecie pedagoga.

XII. GŁÓWNE PROBLEMY

Lp.	PROBLEM	ZAGADNIENIA
1.	WULGARYZMY, BRAK KULTURY OSOBISTEJ.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie lub zniwelowanie wulgarnego słownictwa. 2. Zachowanie wobec kobiet i osób starszych. 3. Kim jest człowiek kulturalny i jak się zachowuje? 4. Czym jest agresja ukryta i jak ją ograniczać? 5. Wychowawca i nauczyciele zwracają uwagę na to co mówię.

Osiągnięcia, przewidywane efekty końcowe:

- Godne zachowanie w miejscach publicznych.
- Zwalczanie wulgaryzmów wśród rówieśników (transfer umiejętności w środowisko).
- Znajomość elementarnych zasad zachowania się przy stole i miejscu publicznym.
- Pomoc innym ludziom (kobiety w ciąży, ludzie starsi...).
- Rozumienie i stosowanie zasad savuar vivre.

2.	WAGARY	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powody opuszczanie lekcji. 2. Co zamiast szkoły? 3. Moja wizja szkoły idealnej, co trzeba zmienić, aby było dobrze? 4. Aby w szkole było miło i ciekawie.... 5. Udzielanie pomocy pedagogicznej uczniom z problemami w tym zakresie. 6. Stały kontakt wychowawcy klasy z rodzicami.
----	---------------	--

Osiągnięcia, przewidywane efekty końcowe:

- Uczeń rozumie przyczyny absencji szkolnej.
- Rozumienie konsekwencji opuszczania szkoły.
- Działalność na rzecz szkoły mająca na celu poprawę jej atrakcyjności.
- Uczeń zdaje sobie sprawę ze strat ponoszonych podczas wagarów.

3. BRAK ZAINTERESOWANIA NAUKĄ

1. Podnoszenie atrakcyjności zajęć lekcyjnych.
2. Organizowanie atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych.
3. Rozwijanie zainteresowań, talentów.
4. Udzielanie pomocy w eliminowaniu niepowodzeń szkolnych.

Osiągnięcia, przewidywane efekty końcowe:

- Uczeń uczestniczy w zajęciach szkolnych zarówno obowiązkowych jak i pozalekcyjnych.
- Uczeń ujawnia swoje ukryte talenty i ma możliwość ich rozwijania w dogodnych dla siebie formach i miejscach.
- Uczeń wie dokąd zwrócić się po pomoc w przypadku niepowodzeń szkolnych i nie wstydzi się tego robić.
- Uczeń jest obligowany przez wychowawcę do korzystania z pomocy w nauce.
- Uczeń interesuje się problemami współczesnej nauki i współczesnego świata.
- Uczeń bierze udział w olimpiadach i różnego rodzaju konkursach.

4. AGRESJA

1. Czym jest przemoc a czym agresja?
2. Jak objawia się agresja ukryta?
3. Jak radzić sobie z przejawami agresji i przemocy rówieśniczej?
4. Co zrobić w przypadku przemocy domowej?

Osiągnięcia, przewidywane efekty końcowe:

- Umiejętność odróżnienia przejawów agresji od przemocy i nazwania, które zachowania są agresją ukrytą.
- Uczeń potrafi radzić sobie z agresją rówieśniczą i wie do jakich instytucji może się zwrócić po pomoc w przypadku przemocy domowej.
- Uczeń potrafi radzić sobie ze złością i własnymi emocjami.
- Umiejętność radzenia sobie w sytuacjach bycia świadkiem aktów agresji i przemocy.
- Uczeń potrafi i zna sposoby rozwiązywania sytuacji konfliktowych bez używania agresji i przemocy.

5. PALENIE PAPIEROSÓW, ZAŻYWANIE NARKOTYKÓW I PICIE ALKOHOLU.

1. Jakie skutki powodują?
2. Dlaczego ludzie sięgają po nie?
3. Na czym polega towarzyskie branie?
4. Jak skutecznie odmawiać?
5. Jak odróżnić przyjaciela od dealera?

Osiągnięcia, przewidywane efekty końcowe:

- Umiejętność nazwania przyczyn zażywania środków psychoaktywnych, radzenia sobie z przykrymi emocjami.
- Uczeń potrafi wartościować swoje życie (wie co mu się opłaca a co nie).
- Uczeń zdaje sobie sprawę z tego, że nawet jedno zażycie środków psychoaktywnych może być zagrożeniem dla życia.
- Uczeń potrafi być asertywny i potrafi odmawiać nie czując się

dyskomfortowo.

- Uczeń potrafi nazwać mechanizmy jakimi posługują się dealerzy w trakcie sprzedaży narkotyków.
- Uczeń zna polskie prawo dotyczące środków psychoaktywnych.

6. WCZESNA INICJACJA SEKSUALNA

1. Jakie niesie za sobą zagrożenia?
2. Z jakich powodów młode dziewczyny się na nią decydują?
3. Z jakimi problemami muszą borykać się młode matki?
4. Dlaczego warto czekać?

Osiągnięcia, przewidywane efekty końcowe:

- Uczniowie posiadają wiedzę na temat chorób przenoszonych drogą płciową i ich konsekwencji.
- Umiejętność rozróżnienia miłości od zauroczenia oraz odróżnienia potrzeby miłości i akceptacji od zainteresowania seksualnego.
- Uczniowie znają współczesne metody antykoncepcyjne oraz skutki ich stosowania i skuteczność.
- Uczniowie zdają sobie sprawę z sytuacji młodych matek, wiedzą jak jest im trudno.
- Uczniowie potrafią wymienić powody, dla których warto poczekać z inicjacją seksualną.

Działania skierowane do rodziców:

- Ulotki dla rodziców na temat narkomanii wśród młodzieży,
- Spotkania z wychowawcami klas na tematy:
  - Profilaktyka uzależnień – rozpoznawanie objawów i pierwszych faz wchodzenia w uzależnienie – pedagog.
  - Warsztat z umiejętności wychowawczych – wychowawcy.
  - Komunikacja interpersonalna – jak mówić do dzieci, aby słuchały – wychowawcy.

- Motywowanie młodzieży do pracy – wychowawcy.
- Tematy, które rodzice poruszają – wynikające z indywidualnych problemów młodzieży – wychowawcy.

Działania skierowane do nauczycieli:

- Szkolenie dla młodych wychowawców z zakresu umiejętności wychowawczych,.
- Rady pedagogiczne szkoleniowe organizowane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną lub inne ośrodki szkoleniowe,
- Szkolenia na tematy zgłoszone przez nauczycieli,
- Informowanie o szkoleniach, rozdawanie ulotek na tematy związane z profilaktyką.

XIII. EWALUACJA PROGRAMU

Oceny efektów realizacji Programu profilaktyki szkolnej, obok bieżącego monitorowania przez osoby nadzorujące z Zespołu oraz samooceny przeprowadzanej przez osoby odpowiedzialne za poszczególne zadania, dokonuje się w trakcie posiedzeń Rady Pedagogicznej – podsumowujących pracę w pierwszym i drugim okresie roku szkolnego. Wynikające z oceny wnioski, przekazywane są do wiadomości Rady Rodziców i Samorządu Uczniowskiego. Ocenie poddawane są następujące elementy:

- Funkcjonowanie pomocy pedagogicznej,
- Tematyka pedagogizacji rodziców uczniów na spotkaniach z wychowawcami klas,
- Realizacja zaleceń zawartych w orzeczeniach i opiniach poradni psychologiczno – pedagogicznej oraz poradni specjalistycznych,
- Realizacja tematyki profilaktyki zawartych w planach pracy wychowawców klas,
- Udział nauczycieli w formach zewnętrznego doskonalenia zawodowego z zakresu profilaktyki,
- Problematyka profilaktyki w ramach WDN-u,
- Innowacje i projekty wychowawcze w zakresie profilaktyki,
- Realizacja programów profilaktycznych,
- Występowanie czynników, rodzajów i przyczyn zachowań ryzykownych,
- Występowanie czynników chroniących,
- Udział członków Zespołu ds. profilaktyki w różnych formach doskonalenia zawodowego z zakresu profilaktyki,
- Działalność członków Zespołu ds. profilaktyki.

Podstawę do formułowania ocen realizacji Programu profilaktyki szkolnej stanowią: narzędzia stosowane w ramach wewnętrznego mierzenia jakości pracy: sprawozdania z realizacji planów, analizy, dane statystyczne, obserwacje, hospitacje, zapisy w dokumentacji, badania ankietowe, opinie, wnioski, zgłoszone innowacje i projekty działań, programy, scenariusze, dezyderaty, wykazy itp.

Ewaluacja winna obejmować 3 sfery:

1. ewaluacja **procesu**: jak realizowano program, czy udało się go zrealizować, kto brał w nim udział, ilu było uczestników, które elementy były dobrze przyjęte, a które nie i dlaczego?
2. ewaluacja **wyniku**: czy zrealizowano cele zakładane w programie, krótko- i długoterminowe?
3. ewaluacja **wplywu**: czy program przyniósł efekty ogólniejsze, dotyczące nie tylko uczestników, np. zmianę zachowań rodziców, zmiany w społeczności lokalnej?

XIV. LITERATURA

1. E. Kosińska i B. Zachara „Profilaktyka pierwszorzędowa”.
2. R. Knez i W. Słonina „Poznaję – wybieram”.
3. M. Grodowska i M. Kowalska „Wychowawczy program profilaktyczny”.
4. K. Wojcieszek „Wygrać życie”.
5. A. P. Goldstein, K. W. Reagles i L. L. Amann „Umiejętność chroniąca – zapobieganie narkomanii wśród młodzieży“
6. MEN „Jak żyć z ludźmi – umiejętności interpersonalne”.
7. A. Faber, E. Mazlish „Jak mówić, żeby dzieci się uczyły“.
8. J. Szymańska „Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki”.
9. E. Potempska „Rozwój empatii i kompetencji społecznych”.
10. Z. Gaś „Profilaktyka uzależnień”.
11. Z. Gaś „Profilaktyka w szkole [W]: Zapobieganie uzależnieniom uczniów”.
12. J. Hawkins „Podręcznik ewaluacji programów profilaktycznych”.
13. E. Kosińska „Mądrze i skutecznie. Zasady konstruowania szkolnego programu profilaktyczno – wychowawczego”.
14. Podręcznik prewencji „Alkohol, narkotyki, tytoń”.
15. M. Simm i M. Węgrzyn – Jonek „Budowanie szkolnego programu profilaktyki”.

Szkolny Program Profilaktyki
zatwierdzono na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu _____
po uprzednim zaopiniowaniu przez Prezydium Rady Rodziców
i Samorząd Uczniowski.

Przewodniczący Rady Pedagogicznej

_____

Przewodniczący
Samorządu Uczniowskiego :

_____

Przewodniczący
Prezydium Rady Rodziców:

_____